

Slovo k povzbuzení na neděli 10. října 2021, na 28. neděli v mezidobí – B
Biblická čtení: Mdr 7,7-11; Ž 90; Žid 4,12-13; Mk 10,17-30

Milé sestry, milí bratři,

v dnešním evangeliu máme před sebou známou scénu, někdy také nazývanou „Ježíš a bohatý mladík“. Protože se dotýká aspoň nějak patrně každého z nás, zkusme zaměřit dnes svou pozornost především na ni...

Jako vždy u Božího slova, bylo by jistě mnohé k možnému rozjímání:

Mohli bychom se zastavit již nad mladíkovou úvodní otázkou «mistře dobrý, co musím dělat, abych dostal věčný život?». Otázka zčásti odhaluje něco velmi pozitivního v srdci mladíkově, když se ptá Pána Ježíše, nazýváje ho dobrým mistrem, co má udělat pro svou věčnost; ví tak, že součástí víry v Boha je i čin, a snad si je i vědom určité souvislosti mezi způsobem života, vykonaným dobrem a věčným životem. Na druhou stranu mladíkova otázka také odhaluje jeho určitou sebestřednost, možná sobectví; vždyť on se nakonec neptá, co dobrého má udělat, aby bylo dobro vykonáno, ale jen aby dostal život věčný. V tom možná začíná jeho tragédie...

Mohli bychom se zastavit nad tím, jak Pán «Ježíš na něho pohlédl s láskou». To je velmi krásné, protože evangelistova glosa přímo ztělesňuje, jak opravdu nikdo není vyloučen z pohledu Boží lásky, jak Bůh, Kristus každého chce laskavostí a dobrotou přivést na správnou cestu. Jaká to inspirace i pro nás, pro náš pohled na druhé lidi, pro naše jednání s nimi, zvláště tehdy, je-li nám třeba svěřen úkol svým bratřím a sestrám snad i něco vytknout, nějak se pokusit korigovat jejich jednání. Jaká to inspirace zvláště pro všechny rodiče, učitele a vychovatele, pro kněze, pro všechny ty, kteří mají za druhé nějakou zodpovědnost...

Mohli bychom rozjímat také o Boží všemohoucnosti, především o všemohoucnosti jeho milosrdenství. «U Boha je možné všechno» slyšíme z Ježíšových úst. Nemůže proto existovat situace anebo stav bez naděje; je-li Bůh, je-li věčný život a je-li Boží milosrdné odpuštění, je vždy i naděje, i pro největšího hříšníka...

Mohli bychom rozjímat i o závěrečné pasáži dnešního úryvku, o Ježíšově odpovědi na Petrovo «my jsme opustili všechno a šli jsme za tebou». Kristova slova «dostane stokrát víc v tomto čase» nemusíme totiž chápat jen alegoricky anebo jen vzhledem k apoštolům. Můžeme je vztáhnout i na celou křesťanskou komunitu, komunu, jíž se křesťan stává součástí; určité sdílení a společenství majetku, kdy bohatí podporují chudé, «aby nikdo neměl nedostatek» (jak čteme ve Skutcích apoštolů), by v ní totiž mělo být samozřejmostí. Naplnění tohoto Kristova slova tak závisí také na nás...

A právě tím se dostáváme k tomu, o čem bychom měli v souvislosti s dnešním evangelijním úryvkem rozjímat asi nejvíc: o vztahu k majetku. Je to mladíkův velký majetek, který se pro něj stane „kamenem úrazu“, důvodem jeho nenásledování Krista, jeho smutného návratu domů. Máme tak před sebou jednu ze tří situací v evangeliu, kdy se zdá, že člověk se vzepřel Kristově laskavé moci a nedovolil jí proměnit jeho nitro: Tvrdost lidského srdce Ježíšovi často nedovolila vykonat zázrak, očekávání docela jiného mesiáše a neochota přijmout Mesiáše Božího a trpícího vedla k nepřijetí Krista a nyní láska k velkému majetku způsobila, že mladík «odešel zarmoucen».

Majetek...

Samozřejmě, že nějaký hmotný majetek je v reálném světě potřeba. Je třeba jíst, pít, oblékat se, bydlet, mít vzdělání, zdravotní péči, kulturu, je třeba zaopatřit děti, připravit se na stáří a nemohoucnost. Vše něco stojí. A od pradávných dob, co se společnost změnila v tržní, jsou k tomu třeba také peníze. To asi nikdo nebude zpochybňovat. Problémem je, co ještě v té které společnosti – i s ohledem na zbytek světa – je majetek přiměřený a co už nadbytečný, jaký majetek je spravedlivě získaný a jaký už ne, co je na úkor druhých a co spravedlivou a zaslouženou mzdou. A kolik bychom ze svého měli rozdávat.

To jsou velké otázky, které nemají snadnou odpověď; my je zde určitě nerozřešíme, nedokážeme na ně jednoduše odpovědět...

Na co ale ve světle nejen dnešního (ale vlastně celého) evangelia odpovědět můžeme docela jednoznačně, je otázka, čím se majetek – zvláště ten hmotný, který má evangelium na mysli především – nesmí nikdy stát: Nesmí se stát naším pánem. «Nikdo nemůže sloužit dvěma pánům. Neboť jednoho bude nenávidět a druhého milovat, k jednomu se přidá a druhým pohrdne. Nemůžete sloužit Bohu i majetku» říká na jiném místě sám Pán Ježíš. Stane-li se majetek naším pánem, ústřední starostí našeho života, životní láskou našeho srdce, pak to s námi začíná být špatné. Pro zisk majetku začneme zanedbávat vše ostatní, začneme konat i věci zlé. Pro majetek je totiž člověk nakonec schopen udělat vše, i jít i přes mrtvoly, protože taková je síla lásky (i té zvrácené k majetku). «Kořenem všeho zla je (proto) láska k penězům» glosuje v jednom ze svých listů svatý Pavel.

Zvrácená láska k penězům vždy způsobuje mnoho jiného zla, neboť ona pomalu ale jistě, často nenápadně, plíživě ale o to silněji přehluší všechny ostatní lásky v životě člověka; k Bohu i lidem.

Láska k penězům je v posledku láskou k sobě samému, je sebeláskou. Velmi výstižně to vystihuje už na první poslech jasná etymologie slov jako „vlastnictví“ nebo „majetek“. Pojmenovávají něco, co je nám vlastní, co je naše, co máme. Tak je tomu nejen v češtině, ale i v jiných jazycích.

Na vztahu k majetku se tak velmi dobře projeví, jací jsme, jaké je naše srdce, oč nám v životě ve skutečnosti jde, jaký je náš vztah k Bohu a k druhým lidem. Milujeme-li především svůj majetek, své hmotné vlastnictví, stane-li se mamon naším milovaným pánem, pak to opravdu znamená, že v nás není mnoho lásky. Není v nás mnoho lásky k Bohu, protože jedině on by měl být naším pánem, největším pokladem, naší největší láskou a naší věčností vše pozemské relativizující (to je uvádějící do vztahu se sebou samým). Ale ani v nás není příliš lásky k lidem, protože hromaděním majetku zpravidla přestáváme vidět jejich nouzi, přestáváme se s nimi dělit, neumíme svůj majetek rozdávat, neumíme být štedří, nehledě na to, že nahromaděný majetek je často na jejich úkor.

Jsme-li lakomí, jsme-li milovníky majetku, možná je tomu u nás i s dodržováním ostatních Božích přikázání tak trochu podobně jako u bohatého mladíka: I když je třeba od svého mládí zachovávat, jsme v nebezpečí, že je dodržujeme jen kvůli sobě, že nemáme lásku k Bohu a k lidem. Komu jde totiž jen o vlastní věčnost a ne o dobro bratří a sester, svou věčnost – i navzdory dodržování přikázání – možná ztratí, z posledního soudu odejde sám zklamán. Jedno mu totiž schází: Dvojjediná láska k Bohu a lidem, která se v mnohém projeví štedrostí v rozdávání majetku. Hříchem totiž je nejen to, co zlého proti přikázáním jsme udělali, ale i to, co dobrého jsme podle přikázání (lásky) neudělali; někdy mnohem větším. Hříchem není jen krádež, ale také nerozdělení se o majetek s potřebnými...

Pochopitelně, vše je složitější. Nicméně dnešní evangelium před nás staví bohatého mladíka proto, abychom se v něm našli a zatoužili na Ježíšovo laskavé slovo «jedo ti schází: jdi, prodej všechno, co máš, a rozdej chudým» zareagovat jinak než on. I proto si vezměme k srdci slova dnešního žalmu: «Nauč nás počítat naše dny, ať dojdeme k moudrosti srdce». K té, ve srovnání s níž, když jí člověk dá přednost, je všechno zlato jen jako «troška písku», jak jsme slyšeli ve čtení prvním.